

શ્રી નીરાકાર નિરંજન.

મુરાદ સુખોદ પદ સંગ્રહ.

ભાગ ૧ લો*

સ્ત્રી પ્રસિદ્ધ કરનાર—

મુરાદખાં ઉર્ફ આયલ ખીન સમશેરખાં
બહેલીમ. વાસી-ખેરાલુ.

અમદાવાદ.

યુનિયન પ્રિન્ટિંગ પ્રેસમાં છાપ્યો.

સન ૧૮૯૨ સંવત ૧૯૪૮

શ્રીનીરાધાર નીરંજન.

મુરાદ સુખોદ પદ સંગ્રહ.

ભાગ ૧ લો.

સર્વ વસ્તુમાં વ્યાપી રહ્યો અવિનાશજી;
તકશિવ જ્યાં થાકી ગયા તે છે પાશજી.
અનંત અખંડ કથાય પણ રહેવાશજી;
આપ અકીલો તે આપમાં રમે રાશજી.
સર્વ ધર્મ સિંધુ ગોતતાં ધરી આશજી;
એકજ મૂળ મંડાણુરે મુરાદ દાશજી.

કકાવારી પદ ૧

“મારે નાથ નખોલે ખોલ અખોલ્યાં મરીયેરે.” એને મળતોરાગ.

કએ કિરતારનુ લઈ નામ કૃત આદરિયેરે.
સ્વએ ખટરસનો કરી ભાગ. એકે ચિત્ત ધરિયેરે.
ગએ ગ્રહણ કરી હરિ પ્રીત. હુપદ લજીએરે.
રાખી હામ ઉરે બહુ રીત. એકા એકા બજીએરે.
ઘએ ધુમ્ધુમ હરિ રસપી. અગમ મહેલે ચડીયેરે.
ચએ ચાતુર્ય રાખી ચીત બેકી થકી લડીયેરે.
છએ છીપછે હુપદની તોડી મોતી લઈએરે.
જએ જાચવા હરિની પ્રિત, તપેશ્વરી થઈએરે.

ક્ષએ ઝટપટ ચેતો બ્રાત. જીંદગી ચાલીરે.
 ટએ ટાલવું ઉરથી ક્રોધ. હરિ પ્રિત ઝાલીરે.
 ઠએ ઠાઠ કરો હરદમ હરિને ભજવારે.
 ઢએ ડસે નહીં માયા. સજ્યાઓ લજવારે.
 ઢએ ઢાલ અહો નિતિ ભુજ કુકર્મોથી વઢવારે.
 તએ તત્પર થાઓ બ્રાત. અઠામે ચઢવારે.
 થએ થરથર કંપવો પ્રાણ. હરિના ભય થડીરે.
 દએ દિલમાં વસેછે જોહ તેને તું જો સુડીરે.
 ધએ ધામ એ કાનુંછે ઉર. તેને હશિયેરે.
 નએ નથી નથી પણ એક તે રૂપે ધશિયેરે.
 પએ પરાયો નથી અહીં ક્રોધ જાગીને પેખારે.
 ફએ ફરી ફરીને દેહ મળે નહીં લેખારે.
 વએ બડભાગોછે તેહ જોણે એક નિષ્પૈરે.
 મએ ભણ્યો ન હરિનું નામ. તેજ છે મૂર્ખોરે.
 મએ મરી જોવું અઘમોત. જોથી ભય ભાગેરે.
 યએ યોજને કે જીવ છે કોણ રવિ જોત જાગેરે.
 રએ રટો બ્રહ્માંડનો નાથ. ખીજાંછે અનૃતરે.
 લએ લક્ષમાં લાવો અલક્ષ પાણીનીજ સૂટતરે.
 વએ વૃથા છે ભક્તિ વૃથા. એક વિણુ બ્રાતાંરે.
 શએ શુદ્ધ એકાથી ચિત્ત. રાખવું સાતાંરે.
 સએ સફળ કરીશો જન્મ ફરી નવ આવેરે,
 હએ હરદમ એકછે એક મુરદખાં ગાવેરે.

૧ નસીહત વિષે પદ.

રાગ કાફી.

અંગમાં દીધારીરે આરી બ્રાત ફરે છે,
અવતરને આરોહરે નિરંતર જહેરે છે. અંગમાં દીઠ
વેરાતાં વેરાતાં અંતે નક્કિ ચિરાધ જશે તે છેક,
રૂતણા રાશીમાં સાંભળ અગ્નિ પડી છે તલ એક;
દાહી ભસ્મ કરશેરે કાગળ નાના વેતરે છે,
અંગમાં દીધારીરે આરી બ્રાત ફરે છે.

દુનિયા રૂપ ઉદનમાં તું કુસુમ રૂપ ખિલ્યો,
પણ કમળાધને અઘ કૃશ્વસ ખરવું છે તે ભુલ્યો.
કાષ્ટની પ્રતિમાથીરે વ્યર્થ નેહ ભરે છે.

અંગમાં દીધારીરે આરી બ્રાત ફરે છે.
નૃસ કરે નટ વસ્ત્ર આભુપણ રંગ ખેરંગી સજ,
લટકા ચટકા બાણ મૃગાક્ષ દેશે તે શુદ્ધી દેતજ.

પણ છે એતો પુરૂષરે મોહ જાળે કાં ભરે છે,
અંગમાં દીધારીરે આરી બ્રાત ફરે છે.

વિવિધ પરકારનાં યંત્ર ચાલે છે દેહા નગરીમાં,
નવ પેખ્યા ને રહ્યો અજાણ્યો ચિત્ત ન ચોટયું હરિમાં.
ચક્ષુના આશ્રુથીરે તૃશા શિતવા ચિત્ત ધરે છે,
અંગમાં દીધારીરે આરી બ્રાત ફરે છે.

વાજ્ર વિચિત્ર વાગેં કાયામાં વળી સુવિધ ક્રિડા રચી.
અખિલ બ્રહ્માંડનું ચિત્ર અંતરમાં ચિતરિયું છે ખચી;

મુરાદખાં કહેછેરે મણિ લાગી ગીર હરેછે,
અંગમાં દ્વીધારીરે આરી બ્રાત ફરેછે.

*પદ ૩ રાગ સદર.

ખાંડછે વેળુમાંરે ચખાય તે કિડી થઈ,
સોયતણા અગરમાંરે કુંજર નવ શકે વહી. ખાંડછે.

કાજળ રૂપ તું થાયજ બ્યારે સારે અંજનયે ચક્ષ,
મોદકમાં ઉઠી બળી હોય તો કા ન કરે તેનો ભક્ષ.

મીન ન ઝલાએરે પણ વેશ બગ લઈ,

ખાંડછે વેળુમાંરે ચખાય તે કીડી થઈ.

સરો વૃક્ષને કદી ન બેસે ફળ તું સાંભળ બ્રાત,
ઉદય થયો હોય અરક પરંતુ નિંદ્રા વશને તોછે રાત.

ગુલાબ શિર્શ કપાએરે સારે પુષ્પ બેસે સહી,

ખાંડછે વેળુમાંરે ચખાયને કિડિ થઈ

રાખ થાય તો અમ્મી ન દાહે ન બાળે કાષ્ટ હોય લેશ.

ઘડલા ગાવણુ દશે નહીં કે કેવાછે અવનિ પરદેશ.

દંડ લંગ વાળાનેરે જકાતી શું કરે ઝહી,

ખાંડછે વેળુમાંરે ચખાય તે કિડિ થઈ.

પય જમાવી મહી કરે ને મહી જમાવી કરે છાશ,

તેપરથી માંખણુ તારીને તાવી બાળે કચાશ.

પછી ઘૂત કહેવાએરે દીપ થાય કરો જઈ,

ખાંડ વેળુમાંરે ચખાય તે કિડિ થઈ.

---

* આ પદ પણ અહમ્મીનીછે.

લોહ સર્વ ધાતુમાં હલકું પણ નિર્જો તે બ્રાત,
 હુતાશનમાં પિધળી પિધળી ધણની ખાય અતિ બ્રાત.
 પછી તેની અસિરે યોદ્ધાઓના ચિતને લહી,
 ખાંડછે વેળુમારે ચખાય તે કિડિ થઇ.
 આ વાતોમાં બેદરે અનહદ પણ બોધે સુસંત,
 અવર ગોયાં મારે નાહક પામે નહીં તે તણો અંત.
 મુરાદખાં કહેછેરે ભુંડું બહું કથશો કઇ,
 ખાંડછે વેળુમારે ચખાય તે કિડિ થઇ.

પદ ૪ ભુલ્યો મન ભમરાને મળતો રાગ.
 વૈરાગ્ય અતિ કષ્ટ પામેછે કળિયુગમાં હે બ્રાત,
 તેને જોઇએ સૂરસ બક્ષવા ભુખે મરે દિનરાત. વૈરા.
 ઉચાળો ભરાવ્યો તેના ગ્રહમાંથી જેછે તનમાં હૃદય,
 નિવૃત્તિ માતા એન બ્રાત નવ હાંકી કાઢિયા સર્વય. વૈરા.
 વિવર અરણ્ય નદી તટ સહ તેની કિડાના જે દામ,
 ભયંકર દિસેછે બયામણા કોઇ જ્યાં વસિયાછે ગ્રામ. વૈરા.
 ક્યાં ગયા અડગ તપેશ્વરી ક્યાંછે ઋષિ મુનિરાજ,
 ક્યાં ગયા સંત બક્ત યોગીયો ક્યાંછે ધ્યાની જ્ઞાની આજ વૈરા.
 એકલો મુકીનેરે તેહને સૌ ચાલ્યા ગયા હાય,
 રૂદન કરે ટળ વળે અતિ જેનું વર્ણન ન થાય. વૈરા.
 નરપતિ લાડ લડાવતા રંક વંદતા જે પાય,
 તેને બિક્ષા અઘ નવ મળે હાંસી કરે જ્યાંહાં જાય. વૈરા.
 મહિપતિ પ્રલક્ષ જઈ કદી કથતો ત્યાગી દે રાજ,
 કથન તેનું શિર ચઢાવીને લજ્જતો સિંહાસન તાજ. વૈરા.

બ્રહ્માંડપતિ તેની પ્રભા દશી શર્માતો અતિ સઘ,
તેત્રિસ કોટી દેવનો પતિ ભિક્ષા યાચેછે અઘ. વૈરા.
સુજનો મિટિને આ પઘને દયા આણી રહે લેશ,
મુરાદખાં કરજોડી ઉચરે તેને બોલાવો મન દેશ. વૈરા.

૫ ૫૬ રાગ મજકુરને મળતો.

ગંદી કાયાનો શો ગારવો ક્ષણમાં વણસી તે જાય.
ઉઘાઘ લાગી હોય કાજમાં તેવીછે તારી કાય. ગંદી.
ઝાકળના મોતિયાં એવમ્ ઈત્યમછે શ્રાત દેહ,
મૃત્યુનો ભાણુ પ્રકાશતાં ઉડે ધુંઆ રૂપી તેહ. ગંદી.
નીરના પરપોટા સમ તુલ્ય આ અંગ સાંભળ શ્રાત.
કાયાપારો મૃત્યુ અગ્નિપર નિર્બિં મેલો ઉત્પાત. ગંદી.
વાતાવરણુ રૂપ દેહછે વહી જશે પળ માંય,
વ્યર્થ ગરર આણી ધુધવે વામા મગશે તે ક્યાંય. ગંદી.
રેન જીંદગી દિન મરણુછે દિન રહે રેન જાય,
કર્મ કરેલાં ધનધોરમાં અંતે આવાંરે થાય. ગંદી.
તરપરથી ફળ પડતાં જેટલી લાગે વાર.
દેહને વણસતાં વારનવ. લાગે તેટલી ધાર. ગંદી.
કાગળના નાવમાં બેશિ તરવા છે સમુદ્ર.
એક મોજે યાતો બે મોજે ડુબી જશે તે બધુ. ગંદી.
વિચિત્ર કારિગર કારીગરી સર્વનો થયો નાશ,
મૃત્યુ આગળ ચાલે નહીં સર્વ છે ત્યાં ઉદાસ. ગંદી.
મહીપતિ ક્યાં અને છત્ર ક્યાં ક્યાં પ્રાસાદ ઉઘન,

સામંતયો યોધ્યા સુભટ સહ ક્યાં ગયા કોશ ધન. ગંદી.
 પાર્વતિ મહાદેવ ક્યાં ગયા ક્યાં છે લક્ષ્મણુ રામ,
 કૃષ્ણરાધા રક્ષમણી ક્યાંગયા ક્યાંછે ગોપિયોના ધામ. ગં.
 ક્યાં છે હરિશ્ચંદ્ર સત્યવાદી. ક્યાંછે શ્રવણુપિતૃભક્ત.
 ક્યાં ગયા પાંડવ કૌરવો ક્યાં ગયો લંકાયત. ગંદી.
 ક્યાં છે વિક્રમ અને ભૃતૃહરિ ક્યાં છે શાલી વાહન ભોજ.
 ક્યાંછે તે ત્રિસ કોટી દેવતા સૌને ભક્ષી મૃત્યું સોજ. ગંદી.
 ક્યાંછે લઘુપણું તાહરું ક્યાં છે સગા સહોદર.
 તારી દષ્ટીનીરે રૂપરૂ ભંગ થયા કેટલાં ઘર. ગંદી.
 પિંગળા ક્યાં છે તેનું મોહક્યાં ક્યાં છે ફળ ખાસદાર.
 ક્યાં ગયાં હઠીલાં કુંવરિ કુંવર ક્યાં કુખેર સાહુકાર. ગંદી.
 ક્યાંછે પેગમ્બરો ધર્મશ્રી ક્યાં આખીદ ને સાલેહ.
 ક્યાંછે અડગ કિરતાર મિત્ર, સહઅે ત્યાગીરે દેહ. ગંદી.
 માટે તરૂ જીંદગી ભોમપર, રોપ સુકર્મતણું,
 અલક્ષાની ભક્તી રૂપી ઉદક સિંચી ઉછેરરે તું. ગંદી.
 અથ જીંદગી મૃત્યુશ્વસ પછી ફળ મળે તે તણા.
 મુરાદખાં કરજોડી ઉચરે, ઇતિ કથિયા ઘણા. ગંદી.

પદ ૬ રાગમજનકુર.

દુનીયા નદી કેરું પુરછે જોતામાં વહી જાય.
 દુબકીમારે સમજયા વિના ઘણાં ગોયા તે ખાય. દુનીયા.
 તેમાં વહે નીર પાપનું હાથે નવ ચઢે કંઈ.
 જેમ ધુમાડાનાં બાષ્પકાં ચઢે અવકાશ જઈ. દુનીયા.

સુર્યનું તેજ જોયાં કરે. આંખે આંધળો થાય.
 દુનિયા પણ તેમ અર્થ જોગ કામમાં વપરાય. દુનિયા.
 જે લોક ફસિયા આ જાળમાં છૂટતા ન છુટાય.
 દુષ્પ દરિયાના તીરમાં અંધારે ગોચાં ખાય. દુનિયા.
 ગુણીકા જેવી છેરે દુનિયા અઘ. હોય તારી સાથ.
 ખીજે રોજ જુએતું ખીજ સાથે ભીડી હોય જઈ બાથ. દુનિયા.
 તારા જેવા મૂર્ખ પ્રાણીયા. થયા થાશે ઘણા.
 એમનું એમ આલ્યું જાયછે તેમાં નહિ કંઈ મળ્યા. દુનિયા.
 આખી પૃથ્વીના જે રાજ વીશી ખબર ક્યાં ગયા.
 મરિયા બધા સુખ દુઃખથી અહીં કોઈ નવ રહ્યા. દુનિયા.
 તેથી સમજ અલ્યા માનવી ખાશે તુજને પણ મોત.
 મુરાદખાં ઇશ સંભારી લે જેછે અખંડ જોત દુનિયા.

પદ ૭ રાગ માઢ ત્રીતાળી.

(વીરા વેશ્યાના ચારી, હાથમાં ઝારી, ઉભા અટારી, પેલા ત-
 મારા પ્રાણ.) એ રાગ.

અલ્યા પામર પ્રાણી. ભક્તિ ન જાણી દિલમાં ન આણી
 પ્રિતિ હરિની લેશ હે પ્રિતિ હરિની લેશ.
 વદે મુરાદવાણી. લેકરુંમાં તાણી તું રહ્યો અજાણી.
 પ્રિતિ ન આણી. દિલમાં હરિની લેશ.
 (હે) ગદ જવાની. થઈ જે થવાની હવેશુ લાવે રોશ.
 રોશ આણીને થશે હવે શું રસ્તો રહ્યો સો કોષ.
 વદે મુરાદ વાણી લેકરુંમાં તાણી. દિલમાં ન આણી.
 ભક્તિ ન જાણી પ્રિતિ હરિની લેશ.

(૬) પોતાની બુદ્ધિને પોતે વખાણી સુધ્યો ન અમૃત પૂલ.
 પુલની વાસના ફેલી અહ્લાંડમાં મળતી હતી બેમૂલ.
 વદે મુરદ વાણી લે કર્ણમાં તાણી. ભક્તી ન જાણી.
 દિલમાં ન આણી. પ્રિતિ હરિની લેશ.
 પ્રેમ કરી તુને પાખ્યો પર અલ્લે લાલ્યો ન ઊરમાં તેહ.
 ફરતો ફર્યો ફકડ બનીને લ્યા બુલ્યો લેવાનું જેહ.
 વદે મુરદવાણી. લેકર્ણમાંતાણી ભક્તિ ન જાણી.
 દિલમાં ન આણી. પ્રિતિ હરિની લેશ.

પદ ૮ રાગ કાફી.

દેહ તારી જાશેરે એક દિન નક્કી પડી માટે જોને જાગીરે.
 મુબુદ્ધીના મહેલે ચડી. દેહતારી.
 તારે મારે કર્તા કર્તા ખુટિયું જાંઘીતુ ધન.
 તોએ તારાં ચક્ષુન ઉઘડયાં હરિથી નવ બાંધ્યું મન.
 ખોયું આયુષ્ય એજેરે. વાતો કરી વડી વડી,
 દેહ તારી જાશેરે એ કદિન નક્કી પડી.
 મહારણમાં ઝરો મળ્યો પણુ, નીર ન જરા સંધ્યું.
 પછી કંઠેકાંટા પડ્યા તો, જળજળ જાંપ કર્યું.
 પ્રભુ જળ મોકલેરે. પ્રાણુ જાય અખ ધડી.
 દેહ તારી જાશેરે એક દિન નક્કી પડી.
 એમ કરે કંઈ નીર મળે નહી કુટીને શિશ મરે,
 પછી નીરાશ અછને પોતે, પોતાપર દોષ ધરે.
 આદી કાંન એત્યોરે. અછ નવ આવે ધડી.

દેહતારી જશેરે એક દિન નક્કી પડી.

ભુપતીએ હીરો આપ્યો તે ખચ્ચો નકામે ઠામ.

અંતે નેત્ર મસળવા લાગ્યો પાસે રહ્યો ન એક દામ.

પહેલાં બુધ્ધી નહોતીરે. ખચ્ચો નાંખ્યા પછી જડી.

દેહ તારી જશેરે. એક દિન નક્કી પડી.

આ અવસર તુને ભક્તી કરવા આપ્યો છે પૃથ્વીનાથ.

તે તણા બદલે પાપના વૃક્ષે ભીડી છે જઈતેં બાથ.

મર્મ નહીં સમજયોરે. કાયા કોણે શાણે ધડી.

દેહ તારી જશેરે એક દિન નક્કી પડી.

વ્યર્થકર્મો કરવા લાગ્યો જાણ્યું ન મૃત્યુ કેરું બચ.

મોહ કામને માયાની અગ્ની એ. જીંદગી કરી તારી લય

લહાય આવી દારેરે. પછી નવ વાટ જડી.

દેહ તારી જશેરે એકદિન નક્કી પડી.

પત્થર મનનો પ્રાણી તું છે. લાગણુ યતી નથી લેશ.

હરિનું તેડું આવી ગયું જે ઘોળા થયાછે કેશ.

મુરાદખાંશું થાશેરે. જ્યારે મોત આવી ખડી.

દેહ તારી જશેરે એક દિન નક્કી પડી.

પદ ૯. રાગ મજકુર.

પિંજરમાંથી પક્ષી રે, ઉડીને લ્યા જ્યારે જશે.

પછી શોય પાછળરે શી માલુમ શું રે થશે. પિં.

કોઈની ન માની શિક્ષા ઉરમાં. કામ મોહમાં ફ્યો.

સાચાને જુદું સમજ્યો ને જુઠાપર ધ્યાન ધર્યો.

ખોડું નાણું સાથે રે. તે તો કેમ ચાલશે.

પિંજરમાંથી પક્ષીરે, ઉડીને લ્યા જ્યારે જશે.

માયાના અંધારે ફરિયો. હર્ષિ હર્ષિને વિશેષ
એવું ન આણ્યું દિલમાં કદિ કે જાવું પરાયા દેશ.

પછી મૃત્યુ પાછળ રે નર્કમાં જઈ વાસો વશે.

પિંજરમાંથી પક્ષી રે ઉડીને લ્યા જ્યારે જશે.

ઝાકળનાં મોતિડાં જોઈ. સાંચાં સમજીને નાંખ્યો હાંથ.

પાણી હતુ તે જાણ્યું નહીં નવ આવ્યું તેમાંથી કશુ સાથ
નિશાનના ભુલ્યો રે. શિકાર નહીં આવશે.

પિંજરમાંથી. પક્ષી રે ઉડીને લ્યા જ્યારે જશે.

બ્રમરી ફરે રસ પુષ્પ કમળપર પ્રેમના જોરસાથી

પણ રજની ચતાં કળીમાં સપડાઈ પ્રભાતે છુટે તે ચક્રી

એવામાં હસ્તિણી રે આવીને જો આવશે.

પિંજરમાંથી પક્ષી રે ઉડીને લ્યા જ્યારે જશે.

તેવી રીતે તું મોહ લોભમાં આવી લપટાણો અહિં

ગજની પેઠે જમદુત આવી. ઓચિંતા લેઈ જશે કંઈ

ઠાણા હાથે જાવું રે. પછી તુને લ્યા પડશે.

પિંજરમાંથી પક્ષી રે ઉડીને લ્યા જ્યારે જશે.

ધુમાડાના બાચકે બાચજો ભિડેતો હસ્તમાં નવ કંઈ ચઢે

ઉલટા બાહુ દુખવા આવે ને વસ્ત્રપર મેશ પડે.

મુરાદખા નયને પેશે રે. પછી અતિ દુઃખશે.

પિંજરમાંથી પક્ષીરે ઉડીને લ્યા જ્યારે જશે.

પદ ૧૦. રાગ કાફી.

મૃત્યુ પહેલાં મરવુંરે, કે મોત તણો ભો ભાગે.

હુદ્દા હાય જેને રે તે તો ચેતી લેજ આગે. મૃત્યુ.

મરતી વખતે કોણ જાણે કે શું ગુજરેછપર.

અવરજમરી. મરી જેવું. કે અંગ થાય અમર.

શુદ્ધીમાં કરેલું રે. કૃત્ય થાય અનુ રાત્રે.

મૃત્યુ પહેલાં મરવું રે મોત તણો ભો ભાગે.

બાડા તણા ધરમાં વસનારો આદીથીજ ચેતી.

આપમાલિકું ઘર બનાવે તેનેજ બોધો વેતી.

બીજા બુદ્ધી હીણારે, મૂઢત પુરી થએ જાગે.

મૃત્યુ પહેલાં મરવું રે મોત તણો ભો ભાગે.

કૃષી ખાતર ક્ષેત્રમાં નાંખે વરસાદ આવ્યાં પહેલ.

જ્યારે મેહુલો વરસે ત્યારે પાક સારો થાય રહેલ.

તેને જાણો પાપી રે! કુપ જોદે આગ લાગે.

મૃત્યુ પહેલાં મરવું રે કે મોત તણો ભો ભાગે.

કિડિતું ચાતુર્ય પેખો કે. કેવું છે ઉદાપણ,

પોતાને કિંચિત માત્ર ખાતું પણ. નિધીની કરે જાગણ

મુરાદખાં કહે છે રે! પરતાશો અંતે દેહ ત્યાગે.

મૃત્યુ પહેલાં મરવું રે. કે મોતતણો બય ભાગે.

પરમેશ્વરની હજીરમાં આજીજી વિશે.

૫૬ ૧૧. હુમરી-ભેરવીની ધુનમાં.

ગુનાહ બયે મોરે માનિંદ દરિયા.

તોરી બક્ષીસ પર ધ્યાનમો ધરિયા.

ખોદનાહીં કધુ કરિયારે તોરી બક્ષીસપર ધ્યાન મેં ધરીસા. ગુના.

દેર નાહીં તુઝે અક્ષદે તું મુઝે, અખંડ કૃપાનિધી ભરિયારે.
નામ તોરા દયાનાથ કહાવત, નાહીં ભયા મોહે મજરિયારે.
તોરી અક્ષીસ પર ધ્યાનમો ધરિયા.

ચાહત તિરને કામેર કરત હૈ. લાગત નાહીં પત્ર ધરિયારે.
કરત હૈ બિહુક કોતુ રાગ. ઐસા તો રાત ન બોલિયારે.
તોરી અક્ષીસ પર ધ્યાનમો ધરિયા.

ખીન્તી કરત હું રોકે મરત હું. અક્ષ ગુનાહમો એ કરિયારે.
સાંયાં મુરાદખાં કો પાસ બોલાઓ, ઐસી ઉમૈદ મન ધરિયારે.
તોરી અક્ષીસ પર ધ્યાનમો ધરીયા.

ખોડ નાહી કછુ કરિયારે. ગુનાહ ભયે મોરે માનીંદ દરિયા.

૫૬૧૨. રાગ-મન માને નહીં સો ફેરા સમગ્રતું તોએ શું થાએ
ચેતો સજ્જનો, અશ્વોમ્મર વિજ્ઞાનીના વેગે જાયછે.

તમને ખબર નથી? કે દિવસ જાય તેમ જીંદગી ઓછી થાયછે.
તમે જાજરા ઝાઝમાં બેઠાછો, અને મૃત્યુના સમુદ્રમાં પેઠાછો.
ઝાઝ ભાગશે તો નક્કી હેઠાછો. ચેતો સજ્જનો.

જેમ કસાઈના ગ્રહે હોયઅજ્ઞ. તેની છરી વતી જીવો થાયકજ્ઞ.
તેમ મૃત્યુની આપણને છે સજ્ઞ. ચેતો સજ્જનો.

જેમ નીરમાં માછલીયો ફરતી. હશી ખુશીથી આમનેતેમ તરતી.
પણ લોભથી જળમાં ફસી મરતી. ચેતો સજ્જનો.

તેજ ભક્ષવાધાએ ઉધેઈને, બાજ તેનેજ પછી ઉડે લઈને.
મૃત્યુ કયુલે અંતે તે નિરાશ થઈને. ચેતો સજ્જનો.

જેમ કાષ્ટમાં ઉધેઈ લાગી. તેમ દેહ તારીછે જો જાગી.
જીવ જશે મુરાદખાં નક્કી ત્યાગી. ચેતો સજ્જનો.

૧૩ પદ રાગ મજકુર.

મન માયા પતિ, જે નારીને તું મોજો તે અતિ ધુતારી છે.
 મોહ જળ તણી, ફાંસી તે પાસે બહુજ અટારી છે-
 તુને ફસાવી ફંદામાં નાંખી. પછી કેદી બનાવી પોતે રાખી.
 તારાં બત્રીશ ભોજન જશે ચાખી. મન માયા પતિ.
 આદીપ્રિત કરી અંતે દુઃખદેશે તારું જોયન જીવાની હરીબેશે.
 છેવટ કંઠે બેશીને તે રૂધીર પીશે. મન માયા પતિ.
 આજી આજીગર રીતે દેખાડી. ધન્યજીવંગીછે તરીકે આડી.
 કૃપ કષ્ટમાં નાંખે તે પછી પાડી. મન માયા પતિ.
 જેમ દુધમાં સાકર હોયમળી તેમ તારામાં પણુ તે જાયમળી.
 તુને બાળીને પેતે થાય ઉજવળી. મન માયા પતિ.
 જેમ ઉદકમાં લૂણુ જાય ગળી, તેમ તારામાં પણુતે જાય મળી.
 પછી પાયતે જોયન કુંડમાંથી ગળી. મન માયા પતિ.
 તું હર્ષ આણીને જેપરધાયો. અંતે પતંગીઆ પેઠે અંજયો.
 તે માયા નારીછે મુરાદખાં ગાયો. મન માયા પતિ.

પદ ૧૪.

પ્રાણીયા મોત તારા માથેરે, પ્રિતડી બાંધ હરી સાથે. ટેક.
 સુખના છે સૌ સાથી તારા. દુખમાં ન કોઈ પુછેરે ભાષ.
 દુખ પડે કોઈ પાસેન આવે એમ કહેની શું છે. પ્રાણી.
 એક દિવસતું થાય તવંગર થાય બીખારી પત્રમાંરે ભાષ.
 ક્ષણુ એકમાં ગોયાં તુંમારે. દુઃખ દરિયાના જલમાં. પ્રાણી.
 એક વખતતું નાત જતમાં માનીતો સૌ જનનોરે ભાષ.
 એક વખત એવો પણુ આવે. કાષ્ઠરહે નહીં તનનો. પ્રાણી.

વખત વખતની છાંયડીછે અને દુઃખસુખનાંછે જોડાંરેભાઈ.
 વિપત્તી વખતે ખપમાં આવે એવા સીંહનર થોડા. પ્રાણી.
 દુનિયાતો વિતિજશે. જ્યમ ત્યમપણુ તરવા મહા દરિયાંરેભાઈ.
 બલાબલા ભાઈ કુશીગયાછે કોઈજ હરિજન તરિયા. પ્રાણી.
 તરવાછે ત્યાં સાતસમુંદર મોટા મોટા મહા જલધરરે ભાઈ.
 પુન્ય ભક્તી ત્યાં પાર ઉતારે. નહીંતો મરેતે અંદર. પ્રાણી.
 અલ્પ ઘડીની દુનિયામાં તું લીન થજે નહી પ્યારા ભાઈ,
 મોત મરણને સ્વર્ગ નર્કના પાવટછે અટારા. પ્રાણી.
 તરણ પણાપર ભુલજે નહીં તું મોતે સર્વને ખાધારે ભાઈ,
 તારાં નેત્રની આગળ મૂરખ મન કેટલા તરણો સાધા. પ્રાણી.
 એક ઘડીની ખબર નથી કે શું થાશે પળ પાછળરે ભાઈ.
 તુંતો તર્કના ઘોડેસ્વારને દોડાવે સોગાઉ આગળ. પ્રાણી.
 ઘડપણમાં તું ભક્તિ કરે શું જવાનીમાં નવ થાએરે ભાઈ.
 અમુલ્ય પળ મે અમુલ્ય ઘડીયો જોતાં જોતાં વહી જાએ. પ્રાણી.
 જમડો આવી ગફલતમાં પછી એક દિવસ લઈ જશેરે ભાઈ,
 કરવું હોય તે કરી લેહમણું પાછળથી પસ્તાશે. પ્રાણી.
 સમજાવીને થાક્યોરે મનડા તોપણુ તું નવ સમજ્યોરે ભાઈ.
 નિરાશ થઇને મુરાદખાં કહેછે આહે કુવામાં પડજો. પ્રાણી.

પદ ૧૫ જ્ઞાનનાં પદો.

ઓતા બ્રાત આત્મને શોધો અંતરજામી ધામને બોધો.
 તર્કી નિજ ક્રોધ અને માયા ગલીગલી નિર્ખો વજો કાયા ઓતા
 વહેછે ને કોણુ વહે તનમાં કલ્પના કવણુ કરે મનમાં,
 કદ કોણુ પામેછેરે બ્રાતા એશ કરી કોણુ બન્યો તાતા. ઓતા

ધમ્મ કોણુ કરે ભક્ષ તર્હી દેહમાં કોણુ વસેછે ધણી,
 આપે કોણુ શિક્ષ ગુન્હો કરતાં ખુશી કોણુ થાય હરિ હરતાં, શ્રોતા.
 સુણે કર્ણ પેક્ષે કવણુને નેત્રે ગર્વ અરિ કેને પ્રિતી મિત્રે,
 દર્શાવોતે ભેદ ખુલાસો કરી મુરાદખાં હામ ઉરે અતિ ધરી. શ્રોત

પદ ૧૬. રાગ કાફી.

અચળ અડગ શોધોરે ! દિશ યુગ આરી ઉઝાડી.
 તે પછી દ્વીપરદારે તેમને પણ નાંખો ફાડી. અચળ.
 જળહળ જોત ઝળ ઝળાકર પ્રકાશીછે સ્વાં બ્રાત.
 બ્હાલ ગમ કે પળ ધડી નહીં વળી દિન નહીં સ્વાં રાત;
 નીરાકાર નીર અંજનરે ઝગ મગ ઝગ મગ ખીલી વાડી. અ.
 હું નહીં અને તું નહીં પણુછે સ્વાં એકજ રૂપ,
 ઉદકની કળી ટશિયામાંથી હુઆવી દેશે પછી રૂપ,
 તેલ બળી જોત થાશેરે ખીને દશતાં દેખાય જાડી. અચળ.
 રૂપ રંગ સ્વાં કશું નહીં વળી આયાનું ન રહે જ્ઞાન,
 શું હતુંને શું થઈ ગયું અને કોણુ ભયો ગુલતાન,
 પર્ખાયન અખતોરે કયો સિંધુ કેઈ ખાડી. અચળ.
 મણી સર્પને ગળી ગછને હીરાએ ગળિયો પર્વત,
 વિજળીએ વાદળ સૌ ગળિયાં પથર ગળી ગયું ધૃત,
 શશિ રવિને ગળિયોરે કાયરે ફેાજ નસાડી. અચળ.
 વાટ દીપને ગળી ગછને સોય ગળી ગઈ તોપ.
 ખડગે તો યોદ્ધાને ગળિયો વૃક્ષને ગળી ગયું રોપ,
 મુરાદખાં કહેછેરે કિડિએ અવની ઉપાડી. અચળ.

૧૭ પદ રાગ સહર.

અણહદ સૂર્ય ઉગ્યારે, જગીને જે નિંદ્રામાંથી,
 રજનીછે કે દહાડોરે નિંદ્રાવશ જીએ ક્યાંથી;
 તુંતો નિશાજ જાણી મનમાં આખી ઉમર જીંધ્યો,
 હરિ પ્રેમનાં પુષ્પ હતાં તે જગીને નવ સુધ્યો.
 લંકા તો લૂટાણીરે ! ગદ્ય બાજી ઉંઘવાથી,
 અણહદ સૂર્ય ઉગ્યારે જગીને જે નિંદ્રામાંથી;
 ચેત હજી ચેતાવું તારી જીંદગીછે જે બાકી,
 કર ઉદ્યોગ હરિ રસ પિવા બેસી ન રહે થાકી.
 કર્મ કરે તે પામેરે ફળ મળે જ્યાંથી લાંથી,
 અણહદ સૂર્ય ઉગ્યારે જગીને જે નિંદ્રામાંથી
 કામ ક્રોધના સર્પને મારી હર્ષિને લે લ્યા મણી,
 ઝરણાનો પહાણો તોજા વણુ ન મળે હિરો કે કંણી,
 લંકા ક્યાંથી ભાળેરે ત્યાં વણુ દરિયામાંથી,
 અણહદ સૂર્ય ઉગ્યારે જગીને જે નિંદ્રામાંથી
 હિરા કેરો મેહ વસેછે તારી દ્રષ્ટીની આગળ.
 લેવાં હોય જોટલાં અહિંયાં લે ન મળે મૃત્યુની પાછળ.
 ક્ષેત્રછે આ દુનિયારે ? ફળ મળે વાવવાથી,
 અણહદ સૂર્ય ઉગ્યારે જગીને જે નિંદ્રામાંથી.
 ક્યાં સુધી સમજાવું તુંજને તું નફરૂટછે નથી લાજ,
 મણિ મળવાનું કૃત્ય તજીને સિળા મળવાનું કરે કાજ.
 મુસદ્દામાં મરું આથીરે કોટી બહું જીવવાથી,
 અણહદ સૂર્ય ઉગ્યારે જગીને જે નિંદ્રામાંથી.

૧૮ પદ રાગ સદર.

અગલમાંછે પુત્રીરે ઠાલી પૂર શોધી વળી,
 દૃષ્ટી કરી નીચેરે પછી તેતો પાશે મળી. અગલમાં.
 અહ્લાંડ આખું નિર્ખાં વળ્યો પણ ક્યાંએ ન હરિ દિઠા.
 પછી પોતે પોતાને વંધો તો વશ્યા મેં નામ મીઠા.
 દિલ તણી વાડીમાંરે સુચરપ ખીલી કળી,
 અગલમાંછે પુત્રીરે ઠાલી પુર શોધી વળી.
 અતિશે મંત્રા બણ્યા બહુ દિન પણ કંઈ અસર નવ થયો.
 જ્યારે દેહજ શોધી ત્યારે મનમાં આવીને તે રહ્યો.
 પતંગીયાની પેઠેરે દૃશ્યા હરિ દીપે બળી,
 અગલમાંછે પુત્રીરે ઠાલી પુર શોધી વળી.
 ધર્મ સર્વ તપાશી જોયા તો વાડા જેવાછે સર્વ,
 પોત પોતાના મતને વખાણે રાખીને હરમાં ગર્વ.
 એમાં શું રંધાએરે એતો વાતોછેરે ચળી,
 અગલમાંછે પુત્રીરે ઠાલી પુર શોધી વળી.
 પારાની પીઠે પ્રેમ હરીમાં બળે ન સંધરે રાખ.
 માછલી નીરવીના જેમ તદપે તેવી રીતેજ પાડે સાખ.
 મીઠા ગોડે વારીમાંરે પેખે ઇશ્વર પ્રેમે ઘળી.
 અગલમાંછે પુત્રીરે ઠાલી પુર શોધી વળી,
 વેદ પઢે લોકોમાં બેશી યાચવા ધનને વન,
 કુરાન કિતાબો પણ તે રીતે હરિ પ્રેમે પઢે કોષ જન.
 દુનિયા તો મક્કરથીરે ખાવી એવી વાત સાંભળી,
 અગલમાંછે પુત્રીરે ઠાલી પૂર શોધી વળી.

જે તણા દિલમાં પ્રિત હરિની વાસિયલ હોય લગાર,
 તેતો ઉપરની કહેવતને કદિ નવ માને તલભાર.
 હરિના જન તો સમજેરે સરખી ગાદી કાંચળી,
 અગલમાંછે પુત્રીરે હાલી પુર શોધી વળી.
 ઈશ ને અલ્લાહ બોલે મુખથી પણ જાણે નહીં તે કોણ.
 કામ મોહને માયા મત્સરે રહ્યા કર્તાથી અનજાણુ-
 મુરાદખાં કહેછેરે છોડો વાતો ઉધાંધળી,
 અગલમાંછે પુત્રીરે હાલી પુર શોધી વળી.

૧૯ પદ રાગ કાફી.

અગમ્ય અગોચરરે ધામ મારા રાયા તણું,
 અશ્વ યુદ્ધી થાક્યારે હામ રહ્યું છેટે ધણું.
 ગોળા કલ્પના તણા તાણા સર્વોચ્ચે કુદરત અંગ,
 અંતે હાશ કરી થાકી બેઠા કંઈ નવ ચાલ્યું તેની સંગ.
 ગીરીના કિલ્લાનેરે જેમ માર્યું તરણું,
 અગમ્ય અગોચરરે ધામ મારા રાયા તણું.
 કાયાને કષ્ટી અતિ જને આપી પણ બેદ ન પામ્યા લેશ,
 કોઈએ શિર્શ ધર્યું અવની તળ કોઈએ વધાર્યા લાંબા કેશ.
 વસ્ત્ર રંજ્યા ભગવારે કો કર્મ લીટે સોહામણું,
 અગમ્ય અગોચરરે ધામ મારા રાયા તણું.
 કોઈ જન માળા હરતે ગ્રહી ફરતો કોઈ જન છોડી બક્ષ.
 કોઈ હીમમાં ગળવા જાએ કોઈનું કાશીજીએ લક્ષ.
 જેમ આવે જેના મનમાંરે તેમ તે ધાએ બમાણું,
 અગમ્ય અગોચરરે ધામ મારા રાયા તણું.

કોઈ સન્યાસી અતિત બન્યાને કોઈને ગમિયોરે યોગ,
 કોઈ રામ રામ નિશ દિન રટે અને ત્યાગ્યા કોઈએ સ્ત્રીના સંભોગ,
 કોઈ રાખ ચોળીનેરે ધુતી ખાય જગમાં ધણું,
 અગમ્ય અગોચરરે ધામ મારા રાયા તણું.

કોઈ જોશી અને પંડિત બનિયા વેદ પુરાણો ભણી,
 કોઈ વાદ વિવાદ કરી થાક્યા કુદરતે બુદ્ધીને તો હણી,
 ભટક્યા કો મંદિરેરે મણી આપી લીધું તરણું,
 અગમ્ય અગોચરરે ધામ મારા રાયા તણું.

કોઈ પદે કુરઆન નિરંતર કોઈ મઠે ધાયા,
 કોઈ રાજ છોડી ફકીર બનિયા કટ્ટી અતિશે કાયા,
 મુરાદખાં કહેછેરે પાયા ન કોઈ ભેદ અણું,
 અગમ્ય અગોચરરે ધામ મારા રાયા તણું.

૨૦ પદ રાગ મજકુર.

અખંડ અન અંતારે વ્યાપી રહ્યો હામે હામે,
 તરવર પણુંરે કણ કણ મુકામે અખંડ.

આપ વહેને આપજ શ્રોતે અને આપને વખાણે આપ.

અખિલ બ્રહ્માંડમાં તેનાજ નુરની છખી તણીછે છાપ,
 કોઈજ અદ્વાઈ કહેવાયેરે કોઈ જાભજાય તે હરિ નામે,
 અખંડ અન અંતારે વ્યાપી રહ્યો હામે હામે.

કોઈ જ શોધે પોતે પોતાને તર્ક વિતર્ક ગ્રહી બહુ,
 કોઈ જ વહે હું આપ અકિલો હુંજ છું હુંજ છું સહ,
 કોઈ જાતે મહિપતિરે કોઈ જ ફરે બિક્ષા કામે,
 અખંડ અન અંતારે વ્યાપી રહ્યો હામે હામે.

આપજ ડાહ્યો આપ દિવાનો આપને મોહિયો આપ,
આપ હિમ યૈ કોઇ જ જમ્યો આપ વાયુ અગ્નીછે તાપ,
આપ જળ હળ જોતેરે ઉગ્યો અર્ક ધામે ધામે,
અખંડ અનઅંતારે વ્યાપી રહ્યો ઠામે ઠામે.

આપ અવકાશે આપ પાતાળે આપવ્યાપ્યો સઉ ખંડ,
આપ અવનીપર આપ સત્ત્રહે આપ દિપમાંને છોડેડ,
જોસ્સામાં તે બાષેરે, હુ છું નદી સીંધુ ગામે.
અખંડ અન અંતારે વ્યા.

અનઘટ અટપટ કટકટ ઝટપટ વ્યાપિયોછે તે સધળે,
સૌ ચીજોમાં આપ બિરાજે પણ નવ કોઇમાં તે બળે,
કાચતણા ગ્રહ ઉપરરે રવિનું તેજ જ્યમ આવી જામે,
અખંડ અનઅંતારે વ્યાપી રહ્યો ઠામે ઠામે.

કૌતક અનહદ રચે તેપલમાં વળી નાશ કરે ક્ષણ મ્હાંય,
વીજળીના ચમકારાં પેઠે અહીંથી કરી નાંખે ત્યાંય,
એવો એ રંગીલોરે મુરાદખાન બળે હામે,
અખંડ અન અંતારે વ્યાપી રહ્યો ઠામેઠામે.

૨૧ પદ રાગમજકુર.

અભાષીપણુ બાષેરે અરૂપી પણ રૂપ અતિ,
અકર્ણીપણુ શ્રોતેરે અનયની પણ વેશ્યેરતી.
નવ દેતે આપણી પેઠે વળી ન શ્રોતે તે તેમ.
ન દશે તે આપણી રીતે નિર્ભાયે છીયે નેત્રે જમ.
તેની ગતિયો સૌન્ધારીરે યમની પણ નવ પહોંચે મતિ,
અભાષિ પણ બાષેરે અરૂપી પણ રૂપ અતિ,

જે કાષ્ઠ તેની વાટિકા એ ચાલે પહોંચી નવ શતે છેક,
જળહળ જોત અપારી નિર્ખાં ભુલી જાય ખુદી સાં વિવેક,
બાન ભુલે હુંપદનુંરે ચહાય તેવો હોય યતિ,
અભાપિયણુ ભાષેરે અરૂપી પણ રૂપ અતિ.

દિન કર રહથી શશિ તણી જેમ તેજી ઘટેછે જ્ઞાત.
પણુ અનંત ભાણુ પ્રકાશતાં નિશકરની છુપી જાય જાત,
તેજમાં તેજ મળશેરે અખંડ જોત થશે છતી,
અભાપિ પણ ભાષેરે અરૂપી પણ રૂપ અતિ.

ખાળનું ઉદક ગંગામાં નાંખ્યાથી ગંગા જેવું તે થાય,
હરિની જોતમાં તેમ મળે તો તે પણ હરિ કહેવાય,
અમૃતના સિંધુમારે વિષ જેમ નાંખે ઉપરતિ.
અભાપિ પણ ભાષેરે અરૂપી પણ રૂપ અતિ.
બરાસ કરતુરી તણા રાશીમાં લેશજ પડે જે ગંધ,
લક્ષમણુ કનકનારસમાં રતિ પુર નાંખે અંધ,
મુરદખાં કહેછેરે. સુવર્ણુ તે થાય રતિ,
અભાપિ પણ ભાષેરે અરૂપી પણ રૂપ અતિ.

૨૨ પદ રાગસદર.

ત્રણુનારી દીનરનેરે આત્મ શોધો વશ કરી.
શમતા પટ કુળ પહેરીરે વદો એકાતું છેહરી. ત્રણુ નારીદી.
શ્યામ રંગ દશાસે આદી, મધ્યે નિર્ખાંશે પ્રભાત.
અંતે અખંડ જોત પર્યાશે રજની નહીં ને જ્યાં રાત,
જળ હળ અનંત અરૂપોરે. અલક્ષોલક્ષે લેશો ધરી.
ત્રણુ નારીદી નરનેરે આત્મ શોધો વશ કરી.

હુંપદનેા પરદો ત્યાં ફાટશે, બળશે ત્યાં દેહરૂપી તેલ,
વિચિત્ર દિપક પ્રગટશે ગુફામાં દશાશે તરેહ વિતરેહ ખેલ.

ઐકી મટી પછી એકીરે, હૈયામાં પરખાશે ખરી.

ત્રણ નારી હી નરનેરે આત્મ શોધો વશ કરી.

અગમ અગોચર બારી ઉઘડશે જ્યાં હશે નહીં દળસાલ.

એક એક નજરજ આવશે નહી ત્યાં ગમ કે વહાલ.

સિંધુ નિર્ખી કુળમાંરે તાઅબ્જુબ પ્યાલો પીશો ભરી,

ત્રણ નારી હી નરનેરે આત્મ શોધો વશ કરી.

બ્રહ્માંડનું મોંહ છુપી જશેને ન દેખાશે પૃથ્વી કે આબ.

તારક મંડળ રવિ શશિ છુપશે હૈયાથી મટશે લાભ,

પોતાતણું નિશાનુંરે જશે ત્યાંહાં મટી મરી.

ત્રણ નારી હી નરનેરે આત્મ શોધો વશ કરી.

મદિરા અમૃત તણી પીધને મસ્ત બનશે પછી મિત્ર,

અનંત પ્રકારની વિદ્યા જ્ઞેશે અને એકાનું હૈયે પડશે ચિત્ર.

મુરાદખાં કહેછેરે આછે મારે તેની છરી,

ત્રણ નારી હી નરનેરે આત્મ શોધો વશ કરી.

૨૩ ગજલ. બ્રહ્મજ્ઞાન છે માટે દાખલ કરવામાં આવીછે.

ધરમેં છુપાયા ચાર વો નથી ખબર મુઝે.

બટકાયા મરખરી કે લીયે દરબ દર મુઝે.

હુંડા ઉસેતા અર્શસે, તહ તુર્પેરા તલક.

આવી નીશાનથી એક અક્ષર બે વખત હરદુમાં સ-
મજાયછે માટે અહીં પણ તેમજ સમજવું.

પાયા ન વાંપેપર મિલા દિલ્મેજીગર મુઝે.
 ગુજરીમો હીમ જો મુઝપે ન ગુજરે કીસે પેવો.
 કેહેતેથે લોકસ હૈયે સરખ સર મુઝે.
 બિસ્મીલ કીમિન્ન લોટતા ન ચૈનથા જરા.
 શમ્મે કીતરહ ઇસ્કમે નથી સખર મુઝે.
 દિન જો કેથે ગુજર તેવો દિલ્હી હૈ જનતા.
 હર વક્તમો દિખાતિથી નહ નહ હશર મુઝે.
 હિજરસેથી મોતકી ખુશી મુઝે બહોત.
 મરનેસે પહેલે કેહતીથી કે આ કબર મુઝે.
 બેદારી મેન ચેનથા નખવાબ મે અજ.
 બારિશ મેં બીઆતિ શકે થે દિખતે અખર મુઝે.
 પત્થરસે સરકો કુટતાથા જોરસે બહોત.
 નઃકુછ ખખરથી મૂમસા લગતા પથર મુઝે.
 સાખું તર હકો કોશિશે કરકર કે થક ગીયા.
 મિલનેકી કોઈ રાહન આઘ નજર મુઝે.
 ગમકાયા ખાના ઐરસોના બીયા ગમકે તૈ.
 તંગીથી ઐસી દૂરથી શામો સહર મુઝે,
 ઇતની મૂસીબતું સે મૈ દેખા હૈયાર કો,
 ફિરતો દિખાયા નૂરકા યારો બહર મુઝે,
 અબ વસ્તલ કે બયાનસે કાસિર હુઈ જખાં,
 બાતા નહીં ઉસ્વક્તસે શહેદો શકર મુઝે,
 અવલ તોથે ઉખેડે ઉન્હે બાલો પરસબી.
 ફિરકે દિયે હૈ બક્સ મેરે બાલો પર મુઝે.

અવલ સખીલ મેં હીસારેં થી કરોર હા.

દિપ્તી નહીં ઉસરાહ મેં કોઈ હીસર મુઝે.

અજ હદયા ડરનઃદેખાયા મેં જળ તલક સનમ.

દેખાહે જખ્સે પ્યારે કોનઃકુછહે ડર મુઝે.

ચહેરા હેઐસા યારકા તારીફ કયાકરં.

તારી કલગ તે ચક્ષુ મેં શમ્સો કમર મુઝે,

દેખાતોલા મકાનમેં સ્મતા હૈયાજ્યાં.

ખાજીગરીકા ખેલવાં આયા નજર મુઝે.

રસ્તા દીખાયા યારકે કુચેકાઠરિકને.

હૈરતમેં દુખતેહેં દેખકે ખીજર મુઝે.

દિપ્તી હૈજરોમેંબી તજલી નઈ નઈ.

શુકરે ખુદાહેર વકત દિપ્તી હૈકદર મુઝે.

જમેશરા ખેપાકકા ફરમાયાનો શબ્દ.

*આયલ બનાહે મસ્ત જળ ચડા ખુમર મુઝે.

૨૪ પ્રેમ ભક્તિનાં પદો. પદરાગ તારા મુખ

માયા લાગીરે મોહન પ્યારા.

તારા મુખ કમળ પરવારીરે કૃષ્ણ વિરધ્વા હથીયારરે હોજ,

તારા મૂખકમળ પરવારીરે કૃષ્ણ વિરધ્વા આંજરરે હોજ;

રવીશશિ તારા સઉદ અણું રંગતુંજ તલભારરે હોજ,

*મારૂં ઉર્દનામ આયલ છે. એટલે કપીલો પરીવારરે હોજ.

આયલ વાપરાવામાં આવે છે, જો તો પડે ઘણા મારરે હોજ,

વિતામાં મુરાદખાં.

કલ્પાયન રૂપ તારૂંરે કૃષ્ણ।

અખિલ બ્રહ્માડેતુર પારાતાઈ ક્ષણ પૂર.

તુઝ સમતુલ્ય નહીં બીજુંરે કૃષ્ણ.

અનંતાએ અતિપ્રિતે.

રચી છબી અજબ રીતે, ફરી તેવી નવ બનેરે કૃષ્ણ.

અપાર છે શોભાતારી.

દેવોની ગઈ રસનાહારી, મુરદખા વર્ણવીન શક્યારે કૃષ્ણ.

૨૫ ગરબી.

સૂણી ઘેલી થઈ તાઈ નામ હો અલબેલારે.

તારવિના નસૂઝે કશું કામ હો અલબેલારે.

મુન રડતી મૂકીને ક્યાં જાઓ હો અલબેલારે.

ઉર આકુળ વ્યાકુળ થાય હો અલબેલારે.

બજેહૈયુ અતિદિનરેન હો અલબેલારે.

દીલ એક ક્ષણ નથી લેશ એન હો અલબેલારે.

આયલ ને લાજ નથી પીયુ લેશ હો અલબેલારે.

જુસ્ને પાયાઝાડી વસો પરદેશ હો અલબેલારે.

પતળ પર મીન હો અલબેલારે.

અજબ ઘાટનો કોહુંનીશદિન હો અલબેલારે.

અગનિ રૂપ થૈ સલ એનવ ખંડ હો અલબેલારે.

ભજન મૂકિને સંત ઓહોના પંડ હો અલબેલારે.

હરક બ્રહ્મના એક જાણિયો જ્ઞાય હો અલબેલારે.

લ્હાય હો અલબેલારે.

ઝુરી ઝુરી મરંછું હે પ્રાણ અલબેલારે.
 થવા બેઠીછે જીવતણી હાણ હો અલબેલારે.
 એકવાર પધારો મમદવાર હો અલબેલારે.
 અબળાપર આણી લેશ પ્યાર હો અલબેલારે.
 ઠાલીનામ થયું બદલામ હો અલબેલારે.
 અનેદુસર્યું નહીં કશુંકામ હો અલબેલારે.
 હવે રહેવાય નવ પળ એક હો અલબેલારે.
 આવી બનીછે જીવપર છેક હો અલબેલારે.
 કેમ આટલું આણ્યું અભિમાન હો અલબેલારે.
 દયા કરીને કરો આમ ધ્યાન હો અલબેલારે,
 હવે રસનાથી ન ઉચરાય હો અલબેલારે.
 મુરાદખાંનો ધાઓ પ્રાણ જાય હો અલબેલારે.

૨૬ ગરબી રાગ ઉપરનો.

માંડે જીવનું જોખમ થાય.હો લટકાળારે,
 દેહ પ્રિતિની અગની ખાય હો લટકાળારે,
 સુર્ય રૂપી દેખાડો મોંનું રૂપ હો લટકાળારે.
 નહીંતો પડુ જઘને કૂપ હો લટકાળારે.
 સર્વે સખીઓ માણે સુખ હો લટકાળારે.
 મુને તમવિના અતિ દુઃખ હો લટકાળારે.
 હે.ળી પ્રગટી છે ઉરમ્હાંય હો લટકાળારે.
 મૌસ હાડ બળી બરમ થાય.
 આઓ પ્રાણથી પ્યારા અ

લેશ ચુંબન કરી કરો પ્યાર હો લટકાળા રે.
 નિંદ્રા આવે ન તમ વિણુ લેશ હો લટકાળા રે.
 બની આકુળઆકુળ વેશ હો લટકાળા રે.
 જેમ પતંગીયું બળે દીપ. હો લટકાળા રે.
 પીયુ બળુ છું હું તે સમીપ હો લટકાળા રે.
 થાકી યત્ન કરી કરી બહુ હો લટકાળા રે.
 પણ વ્યર્થ ગઈ તે સહુ હો લટકાળા રે.
 જરા કૃપા કરી એક વાર હો લટકાળા રે.
 મુરાદખાનું કયન રહે ધાર હો લટકાળા રે.

પદ ૨૭ હુમરી પરતની ધુનમાં.

(મોરી અંખીયાં ફરકન લાગી.)

પ્રેમભઠીયાં સુલઘન. લાગી જુદાઈ સે પ્યારે કેરાતાં સભી કડીયાં. ભઠીયાં.
 જયા જલતહૈ દેહ ગલતહૈ લોહુ બહાવત આંસુમેરે અંખીયાં. ભઠી.
 પડત નાહીં યાર અડત નાહીં સુખગાઈ પ્રેમસંરે છતીયાં ભઠી.
 જાપ્પા પ્યારેજીયાજવતહૈ મુરાદખાંકીદિલસે ઉમૈદાં હટીયાં ભઠી.

૨૮*ગજલ. પ્રેમ ભક્તિની.

જલતા હુંમૈ, હમેશેયે દસ્તુંકો મલતા હુંમૈ.
 હિજરમૈ મેંહીંહુંકે અખતકસમાલતા હુંમૈ.
 હેરામુઝે. નહિતોયે બરસે નિકલતા હુંમૈ.
 મુઝે. તોઉસેભી અઢકે નિકલતાં હુંમૈ.
 અબનકે. જુદાઈસેતરેપિધલતાં હુંમૈ.
 અરેયાર આજદદ જલતા હુંમૈ.

તેરીતેગેકાતીલનેઘાયલકીયાહેતખીખુસેનહીઅખસંભલતા હુંમૈ.
તેરીજીલ્લે મજારહેખો હેજખસે. તખસેયે આંખુ કોમલતાં હુંમૈ.
આયલ ખીચારેકાસેમાન કહેના. જીદાઇકીઆતીશમે પલતાહુંમૈ

ગજલોમાં પહેલી દુકમાં જે અનુપ્રાસ હોયછે. તેની જરીતના ઠેઠ આખર ગજલ સુધી હોય છે જેમકે આગજલમાં મલતા સંભલતા જલતા પીધલતા નીકલતા મલતા પલતા. તેમાંલતા અનુપ્રાસ છે. હાલના ગુજરાતી નાટક કર્તાઓ ખેજલમાં ખેખે હુંકે જીદા જીદા અનુપ્રાસ * ને તેનુંનામ ગજલ પાડેછે. પણ તેને ગજલ કહેતા નથી. નાહક ગજલનું નામ અદનામ કરે છે માટે આ પુસ્તકમાં મેં જે ખે ગજલો દાખલ કરી છે. તેવી રીતે તેના અનુપ્રાસ જોઈએ વળી ગજલ બાર દુકોથી વધારે અને આઠ નવ દુકોથી ઓછી ન હોવી જોઈએ. જે બારથી વધારે ને આઠથી ઓછી હોયતો તેના નામ જીદાછે. બરથી ઉપર ગજલ હોય તેને કસીદો કહેછે. અને તેનાથી એ આઠથી ઓછી હોય તેને તસખીય કહેછે. વળ જલમાંમા શુકના પ્રેમનો એહેવાલ એટલે તેના તથા તેની જીદાઇના ગમનો મતલબ આવે. જલ બનાવવાને બહુ વિદ્યા જોઈએ છી આજના ગુજરાતી કવિયો ગજલ એ પામી અને દોહરાની પેઠે બનાવી છે. તે મુસલમાન અગર જે

મના જોવામાં આવેછે તો તેમનું દીલ બહુ ખેદ પામે છે. આ બાબત મારી અરજ છે કે ગજલની વિદ્યા શીખ્યા વગર બનાવી નાહક ગજલનું નાંમ બદલામ કરવું નહીં આ ફકત જાણવા માટે થોડું લખ્યુંછે તો મુંદની કાંકરી હાથ લાગવાથી ગાંધીવટો લઇને ખેસવું તેના માટે વધારે લખું તો એક અંથ બની જાય.

૨૯ પદ રાગમાઠ.

ટાંડાના નાયક આંખો દયા લાવીને જરા. ટેક
(હે) તનમાં મારા આગલાગીછે તારી જુદાઇથી.
વહેલા પધારો પ્રાણનાથ મુને જીવની આશ નથી. ટાંડાના
(હે) ઘેલી થઇને ફરતી ફરંછું. એન નથી જરા.
દીન દયાળ ખખર લોમારી. પ્રાણ ચાહે ગયા, ટાંડાના
(હે) જેને તેને હું ખખરો પુછુંકે ક્યાંછે દીનદયાળ.
તમારો પત્તોમને જડતો નથી, આવીનેલ્યો સંભાળ. ટાંડાના
કરં હવે સુઝતો નથી, રસ્તો મુને તલભાર.

ગંતી વિનિત સાંભળી આવી જાઓ લગાર. ટાંડાના

૩૦ હુમરી. ભેરવીની ધુનમાં.

ફૈસે કરં સખી. જોગન બનબન શીરે પીયુ.
આગ જલતહું પીયુ બોલાવેન હસતરે.
સમાવત તનકીહડી લોહુઆવતરે પીયુ.
કાહી નહીંતો રીસાવે ફૈસોખ્યારોરે
સુખલાગત સખીખારોરે પીયુ.

જલબલબયી મોહોરીકેજૈસી સખી. પરન આનીપોને દયારે.
જાકો પડત સખી વોહીજનતદૈ ઝૈર કોઈસમે કયાબયારે. પીયુ.
પથરસેમો સખીશીશ પછાડત. બેદનાપર મોસે ભાગતરે.
મુરાદખાંડી બીન્તીપીકો સુનાસખીજલ્દીસેજાકે મનાવતરે પીયુ.

૩૧ ગરબી રાગ સાંભળરે મારી સુજની બેહેની

રજની કયાં રમીઆવીજી.

જીદાઇનું તારી નામ ઉચરતાં જીભલડીમાં આગ લાગેરે.
અહાંડ ભસ્મ બળીને થાયહોઠથી શ્વાસ જાય આગે પ્રીતમ આવોને.
પ્રેમનાં આપનું નામ સાંભળતાં વારબની દીવાનીરે.
શક્તી ઝુરવાથીન રહીમુને અહીંથી તહીં જવાની. પ્રી०
નયનોમાંથી આંસુ એવાં વહે છે જ્યમ ઉદ્ધીરે,
તેના ધોધની આવાજ શ્રોતીને યોદ્ધો તજ દે શુદ્ધી. પ્રી०
તલ્પુછું હું દીનનીશ કે દીપની જોત હોય જેવીરે.
માછલીયો મારા હાલને પેખી ઉદકમાં થાય તેવી. પ્રી०
પંતીગીયા મુને દીપ બોધીને આવીને અંજયેરે,
મૃગીણી પેઠે શોધુંછું આપને તર્શી ગ્રીષ્મમાં થાય
મુરાદખાં ઘણું કથી ન શકું હું ઉચરતાં મુખ પ
આટલી વિનતી શ્રોતીને ધાઓ પ્રાણ આચા

ગરબી ૩૨ રાગ દી

ચાલો સખી રમવાને જઇએ, પ્રાણ
ખારા ગળે વળગીને રહીએ,
પેહેરો તમે ચીર પચરંગી

છોગાળાની પ્રીતે ઘેલાં થઈએ, ચાલો સખી રમવાને જઈએ.
 સખે સોળશણુગાર તન ઉપર, પ્રેમ રાખી પ્યારાનું મન ઉપર,
 નેત્રોમાં રાતલડી* લહીયે, ચાલો સખી રમવાને જઈએ.
 કેશર અને કસ્તુરી લેજો, ધુલોનું માળીને કહેજો,
 અત્તર અંગે ચોળીને જઈએ, ચાલો સખી રમવાને જઈએ.
 બનીઠની ઝાંઝર ઝમકાવી, નેનોમાંથી વિજળી ચમકાવી,
 પ્રીતમને ઘેલા કરી દઈએ, ચાલો સખી રમવાને જઈએ.
 જઈ ફુલવાડીમાં રમવું, બોજન પણ પ્યારા સાથે જમશું,
 મધુરાની સંગત ત્યાં સહીયે, ચાલો સખી રમવાને જઈએ.
 કરી રંગ રાગ અને ખુશ થૈ, પાછા આવશું ઘેર પ્રીતમ લઈ,
 મુરાદખાંતી વિનતી દીલે ગ્રહીયે, ચાલો સખી રમવાને જઈએ.

ગરબી ૩૩.

આવો પ્યારા મળવાને માટે, શોધું છું વાટેને ઘાટે. આવો પ્યારા.
 ઘેલી થઈ તુજને હું જોઈને, વિનતી કંઈ છું હવે રોઈને,
 પાગ લાગી હૈડાની સાથે, આવો પ્યારા મળવાને માટે.

કશું કામ નથી ગમતું, ચિત્ત માંડે તારા ઉપર બમતું,
 મળ મારા સંગાથે, આવો પ્યારા મળવાને માટે.

ને વગડામાં ફરતી, નથી તાંડે નામ હું વિસરતી,
 વતી રાતે, આવો પ્યારા મળવાને માટે.

ને આવે, તેમની સાથે રમવું નવ ફાવે,
 છે ઘાતે, આવો પ્યારા મળવાને માટે.

ખવા, તોએ તુને દયા આવી ન જરા,

૨, આવો પ્યારા મળવાને માટે.

તારા વિના રમવું નથી ગમતું, કુટુંબમાં જમવું નથી ગમતું,
આવી બેસ એકે ક્ષણ પાસે, આવો ખારા મળવાને માટે.
કુલવાડી કાંઠા જેવી દીસે, ક્યાંહાં સુધી રહેશે તમે રીસે,
જીવ મારો તારી છે સંગાયે, આવો ખારા મળવાને માટે.
ટળવળું તારા વિના ખારા, સુખ બધા લાગે છે ખારા,
હૈડું દુઃખે મુરાદખાંતું ફાટે, આવો ખારા મળવાને માટે.

પદ ૩૪ રાગ. ભરદે કલાસન ભર મેરા ખ્યાલા એ.

આજકાલ કરતાં જીંદગીરે ચાલી, જતાં ન લાગે વારરે હોજી,
માથે મરણનો ભય ઉભોછે, તેનો કરી લે વિચારે હોજી;
હરિ ભજવાની કરી લે સામગ્રી, તે થકી તરવુંછે પારરે હોજી,
ડરીડરીને મેલ ડગલાં જમીપર, માથે મૃત્યુનો છે ભારરે હોજી.
પૈસો ટકો લાવલસકર હોય પણ, જતાં ન લાગે વારરે હોજી,
જનમ આપ્યો તુને ભક્તીરે કરવા, તેને ભુલ્યોશું સંભારરે હોજી;
ભણવાની જેવી નીશાળ છે અહીં, તેવું દુનિયાનુંછે દવારરે હોજી,
દિલ દધ બણે બાળ નિશાળમાં તો, ઉમરનો સુધરેરે કારરે હોજી,
તેવીજ રીતે અહીં આવ્યોછે તું, માટે કાયા સુધારરે હોજી,
જેમ અને તેમ કરી લે તું ભક્તી, ફેકટ ન બેશ લગાર હોજી.
પુન્યને પાપ તારા સાથે લાં આવે, સ્વર્ગ નર્કનાં જ્યાં દુઃખ
મુસાફરતું આ દુનિયામાં છે બ્રાત, તે તણો સમજી
લડાઈમાં મારખાઈ બેશે તે માણસ, પાસે ન હો
તેવી રીતે તારે પરલોક જીવું, ભક્તીતણો
મથ્યું સારી પેટે લઈ લેતું સાથે, લાં ન મર
બાધને આપ તારા સાથે ન આવે કું
નેકી કરી હશે તો તો સાફ છે, ન

પેતલ્યા પ્રાણીયા ચેતી લે જલદી, મુરાદખાં કહે તે વિચારે હોજી;

પદ ૩૫

ખેલ દેખોયે કુદરતકા, જલ્દાં પેપતા નહીં મતકા- ટેક.
જલમેં મચ્છી આગસે જલતી, જલકે ખાકમેં મીલતીરે ભાઈ;
જુંજું ખુઝાવે યુંલ સુગતી, ખાક હોવે જળ ખુઝતી.

ખેલ દેખોયે કુદરતકા જલ્દાંયે.

મનકી આતશ તનકો ખાવે, ખુઝને વો નહીં પાવેરે ભાઈ;
સુલગે જુંજું ઉરકો ખુઝાવે, રૂપરંગ સખ જાવે ખેલ દેખો.
આપ મીટાએ હરકો દેખે, સખ જા ઉરકો લેખેરે ભાઈ;
મકાન સેલાંમ કામે રહેવે, દુખન કીસીકો દેવે ખેલ.
આદમસે કહાં ખુદા જુદા હૈ, આદમપર નહીં ખુદા કહાવે;
આપકી હસ્તી જાએ તું મીટાવે તખ સાંયાકો પાવે. ખેલ દેખો.
ભેદ ભગતીકા રસ્તા ન્યારા, ઉરકા નહી કુછ આરાંરે ભાઈ;
યે રસ્તા હૈ સખસે અટારા. પાયાજીને જીવારા. ખેલ દેખો.
પાયાં રોગર મીલના હોવે, તનમન ધન સખ ખોવેરે ભાઈ;
કો ઇશકકી આગસે ધોવે, તખ સાંયાંકો જોવે. ખેલદેખો.

જીસ્ને પાયા હરકો, ભેદન દેવે કીસીવો નરકો;

જીસ્ને છુપાયા, કહેનેસે ન કહાયા. ખેલદેખો.

પદ ૩૬ લલીત છંદ.

જા આવિયો, અવનિના શિરેકર લાવિયો.

પાવિયો અજબ ઘાટનો કર આવિયો.

રી, યુથ સજી સજી બેસિયા કરી.

પજળ ઘાટનો કાળ આવિયો.

અકલ આપની આપ શંસિયો, દિન છતાં અરેનીશમાં વસી
હરિનિ ભક્તીતો. ખેલ બોધિયો. અજબઘાટનો કાળ આવિયો
અમર બિયરે સંતના બણી, ખચિત તેહની આવિછે બણી
જર નાતની બાર કાઢિયો અજબ ઘાટનો કાળ આવિયો.
ભગત શોકમાં આપને કહે અબલુ મૂરખો ના ચિતો લહે.
કર મુરાદખાં બાંધિ વંદિયો, અજબ ઘાટનો કાળ આવિયો.

વાંચનાર સુજનોને મારી અરજ છે કે માણસ ખતા વારછે.
માટે ભુલ ચુક ક્ષમા કરશે એવી આશાછે.

